

**АКТИВНОСТТА НА АЛБАНСКИЯ ФАКТОР
ОТ РАЗПАДАНЕТО НА ЮГОСЛАВИЯ ПРЕЗ 90-ТЕ ГОДИНИ
НА ХХ ВЕК ДО НАЧАЛОТО НА ВТОРОТО ДЕСЕТИЛЕТИЕ
НА ХХІ ВЕК – ТЕНДЕНЦИИ И РИСКОВЕ
ЗА СИГУРНОСТТА НА БАЛКАНИТЕ**

Марияна Стамова

*Институт за балканистика с Център по тракология при БАН,
секция „Съвременни Балкани“*

Резюме: В текста накратко е направен синтез на развитието на албанския фактор на Балканите и в отделните независими държави след разпадането на многонационалната Югославска федерация и краха на комунизма в Народна социалистическа република Албания. Акцент се поставя и на дейността на албанската диаспора на Запад и в САЩ от старата и новата емиграция. Не на последно място, отделено е специално внимание на ислямския фундаментализъм и на възможността за радикализация на албанския фактор.

Ключови думи: албански фактор, Балканите, Югославия, Албания, албанска диаспора.

Въведение

Събитията от края на 80-те и началото на 90-те години на ХХ век, довели до падането от власт на комунистическите режими в Югоизточна Европа, не подминават както Албания, така и Югославската федерация. Наред с всички важни политически и обществено-икономически промени, които се осъществяват в съвременна Албания, управляващите в Тирана се опитват да излязат от няколко десетилетната изолация чрез актуализиране и интернационализиране на албанския национален въпрос пред световната общественост и с помощта на албанските общности и малцинства в съседните държави [1].

Албанският фактор и актуалната политическа ситуация на Балканите (от 90-те година на ХХ век)

Република Албания

С края на тоталитарния режим в Албания, се отваря пътят на плурализма в страната. В края на 1990 г. парламентът в Тирана взема решение, разрешаващо създаването на политически партии, което представлява начало на многопартийната политическа система в страната [2]. Освен Ал-

банската партия на труда, преименувана в Албанска социалистическа партия (АСП), начело с Фатос Нано, заменил Рамиз Алия, на 12 декември 1990 г. е създадена Демократическата партия (ДП) начело със Сали Бериша, която и до днес се явява основен актьор на политическата сцена. Появяват се и няколко по-малки политически партии, като Републиканската, Аграрната, Екологическата и Демократическият съюз на гръцкото малцинство „Омония“. Главните опоненти в политическия живот на Албания продължават да бъдат ДП – вдясно, и АСП – вляво, като около тях гравитират по-малки партийни субекти със сходна ориентация. Дълги години основни решаващи фигури в албанския политически живот са Сали Бериша и Фатос Нано. Вътрешнопартийната конкуренция в края на ХХ и началото на ХХІ век води до създаването на нови политически субекти. Така през 1999 г. вдясно се създава Нова демократическа партия (НДП) начело с Генц Поло и Триган Шеху, а през 2004 г. Илир Мета създава Социалистическото движение за интеграция (СДИ) вляво. Трябва обаче да се отбележи, че в демократичното развитие на Албания от началото на 90-те години на ХХ век някои нейни действия във външнополитически план предизвикват тревога и опасения. Във връзка с това характерно в тези години е нейното членство в Организацията Ислямска конференция от декември 1992 г., по времето на управлението на Сали Бериша. Трябва обаче да се обърне внимание на факта, че като цяло ДП на Бериша подкрепя възраждането на мюсюлманската идентичност в страната, надявайки се именно на подкрепата на албанците мюсюлмани, които в Албания са около 70%. По отношение на съседните държави, докато с Гърция и Македония отношенията постепенно се подобряват, проблемът с Косово остава непреодолима пречка в добросъседството между Тирана и Белград и през 1999 г. се стига до скъсване на дипломатическите отношения. Може да се каже, че държавата Албания е не само адвокат, но и говорител на Косово пред международната общност през цялото време на Косовската криза и е единствената страна в света, признала едностранно обявената още през 1991 г. „Република Косово“ на Ибрахим Ругова. Трябва да се отбележи, че особено активен в подкрепата си към Косово и албанската етническа общност в съседните държави е Сали Бериша.

За активизирането на албанския фактор на Балканите значителна роля играе и Албанската академия на науките. През 1998 г. тя обнародва т.нар. „Платформа за решаване на албанския национален въпрос“ [3]. Принципите в нея по-късно залягат в сходни документи на албанците, както и стават основа на програмите на много албански партии и нелегални организации на Балканите. В документа се формулира националната политика на албанците в региона, насочена основно към промяна на техния социален и държавен статут. Трябва да се обърне сериозно внимание на факта, че в

навечерието на новото хилядолетие, през 2000 г., албански учени от Албания, Косово и Македония разработват последния вариант на албанската национална доктрина за ХХІ век – нова „Платформа за решаване на албанския национален въпрос“. В нея постановката за т.нар. Велика Албания се обявява за неактуална и се очертават новите програмни цели, като някои от тях включват: промяна на статута на албанските етнически общности в съседните държави, при което те да не бъдат повече третираны като малцинства и да имат определена степен на самостоятелност; свободна комуникация в рамките на албанското културно-етническо пространство; „колективно“ приобщаване на всички албанци на Балканите, независимо от държавните граници, към евроатлантическите структури и др. [4].

Лансират се обновени програми за реализиране на националните им идеали, като те се колебаят между стратегическите концепции, формулирани от политическия и интелектуалния елит на албанците в Албания и другите албански етнически общности на Балканите и по света [5].

Директното ангажиране на Албания в подкрепа на стремежите на албанците, които живеят в нейно непосредствени съседство, като „държава майка“ е приоритет не само на Сали Бериша и неговото управление, но и на правителствата и управлението на Република Албания от Социалистическата партия. Това се потвърждава от тайната среща на 3 май 2000 г. в албанския град Поградец между албанския премиер Илир Мета, ръководителите на Армията за освобождение на Косово (АОК) и председателя на Демократичната партия на албанците (ДПА) в Република Македония Арбен Джафери. На тази среща се подкрепя тезата на председателя на АСП Фатос Нано за създаването на „паналбански политически форум, който да работи за обединението на шест милиона албанци, които живеят на Балканите“.

Трябва да се отбележи, че в края на 2010 г. и в навечерието на изборите в Косово представители на албанците от Косово и Южна Сърбия, от Македония, Черна гора и Гърция се събират в Тирана да подпишат документ, в който като главна цел се определя създаването на обща държава. Политическият връх на Албания официално не поддържа този проект. Но за него настоявало косовското движение „Самоопределение“ на Албин Курти, което за пръв път на 12 декември 2010 г. участва на изборите в Косово. То се надява на подкрепата най-вече на младите избиратели, отчаяни от безработицата и бедността, наблягайки обаче на твърдението за дискриминация на албанците в Сърбия, Македония и Черна гора. За най-голям поддръжник на тази идея и проект е считан политологът Кочо Данай от Тирана, съветник на трима албански премиери. Оценката е, че на Балканите живеят около шест милиона албанци, като има няколко стотици хиляди емигранти в Германия, Австрия, Швейцария, Италия, Швеция, Турция, САЩ и Канада.

В началото на второто десетилетие на XXI век в политическия живот на Албания набира все по-голяма скорост нова албанска партия, в чиято програма е заложена идеята за обединението на Албания и Косово. В началото на 2012 г. е регистриран новият политически субект – Движението „Червено-черни“ начело с Крешник Спахиу. На своето първо събрание през май 2012 г. то приема „Стратегия за обединение с Косово“. И накрая, според директора на Института за регионални прогнози Кочо Данай, през 2013 г. Албания би трябвало да се обедини в седем отделни фази, свързвайки се с Косово и присъединявайки територии от западната част на Македония, гръцката област Чамерия, сръбската Прешевска долина и част от Черна гора. Данай счита, че Македония трябва да промени сегашната форма на държавата и да се постави на федерална основа. Първата стъпка към това е федерализацията, а втората – присъединяването към Албания.

Интересно е да се отбележи, че на 26 ноември 2012 г. в Тирана се формира „Народно събрание на местните албански единици“, на което присъстват кметовете на Улцин от Черна гора, на Прешево от Южна Сърбия, на македонските общини Тетово, Гостивар, Струга, Чаир и Дебър, и което да послужи за напредъка на най-добрите практики за местно и национално обединение на албанците.

Албанското малцинство в Република Македония

След установяването на плуралистична многопартийна политическа система в Република Македония след разпадането на Югославската федерация в края на 80-те и началото на 90-те години на XX век, наред с македонските национални партии се създават политически партии и обединения на национална и етнорелигиозна основа. Сред тях се открояват Партията за демократичен просперитет (ПДП) и Народнодемократичната партия (НДП), които обединяват албанците в Македония. Сред основните искания в тяхната програма е тезата за „редефиниране“ на Македония като държава не само на македонци, но и на албанци и турци, за обособяване на албанската общност с получаване на политическа и териториална автономия. По-късно, през 1997 г., Арбен Джафери създава Демократическата партия на албанците (ДПА), която дълги години, почти до смъртта на своя лидер, ще играе важна роля в македонския вътрешнополитически живот [6].

С ескалацията на напрежението в Република Македония и събитията през 2001 г., на сцената се появява нов фактор сред македонските албанци – определяната първоначално от Запада и САЩ като терористична организация Армия за национално освобождение (АНО), а впоследствие – партия за човешки права и свободи.

В изборите, проведени на 15 септември 2002 г., победител сред албанския блок е Демократическият съюз за интеграция (ДСИ), ръководен от

Али Ахмети, по време на конфликта през 2001 г. командант на АНО, която прераства в политическа партия. Тази партия, както и нейните ръководни кадри произлизат главно от военните структури на АНО [7]. В края на първото и началото на второто десетилетие на XXI век на политическата сцена в страната се появяват и други албански партии. През 2008 – 2009 г. след отцепване от ДПА се създава нова партия – Нова демокрация (НД) на Имер Селмани. А на 27 март 2011 г. университетският професор и кмет на община Гостивар Руфи Османи създава друга нова политическа партия на етническите албанци в Република Македония – Национално демократично възраждане (НДВ).

Въпреки Охридското споразумение от лятото на 2011 г., с което албанците увеличават много своите права и позиции в Република Македония, въпреки провъзгласяването на независимостта на Косово в началото на 2008 г., има редица сериозни основания, които подкрепят становището за нарасналата заплаха от националистически и по-радикални действия на албанците в Република Македония. Едно от тези основания е активизирането на дейността на създаденото през май 2004 г. в тетовското село Слатино албанско национално движение Илирида начело с бившия лидер на ПДП Невзат Халили. Това движение за първи път през септември 2007 г. и по-късно, през ноември 2008 г., приема декларация за федерализация на Македония и за създаването на „Република Македония Илирида“ като федерално обединение на двата „държавнотворчески народа“¹.

Албанците в Република Косово

След ограничаването на самоуправлението и автономията на Косово от сръбската власт в края на 80-те години на XX век, през септември 1990 г. албанците от областта провъзгласяват в Качаник нова конституция, в която Косово се обявява за самостоятелна република в Югославия, която обаче е призната само от Албания. След 1991 г. косоварите избират свои политически лидери и изграждат свои „паралелни“ държавни структури. Водеща роля в целия този процес изиграва лидерът на Демократичната лига на Косово (ДЛК) и „президент“ на Косово Ибрахим Ругова. След неуспеха му обаче да получи подкрепата в Европа и света за мирно решение на косовския албански проблем, в Косово все по-активно се надигат гласове за по-радикална стратегия от тази на ДЛК. От пролетта на 1997 г. с тази радикална стратегия се заема Армията за освобождение на Косово (АОК). Нейните военни и терористични действия в крайна сметка водят до така желания ефект, не без помощта и съдействието на международните сили и политиката на НАТО. Според Резолюция 1244 на ООН, от 1999 г. Косово временно се управлява във вид на „протекторат“, с военното управление на КФОР и цивилното на УМНИК [8]. От края на 2001 г. гражданите на Косо-

во вече могат да избират свои народни представители. Освен ДЛК на Ругова, които се смятат за легитимните представители на косоварите, бившите водачи на АОК са на мнение, че те трябва да играят водещата роля в косовската политика. Така от АОК се създават две нови партии на косовската политическа сцена – Демократическата партия на Косово (ДПК) на Хашим Тачи и Алиансът за бъдещето на Косово (АБК) на Рамуш Харадинай. Те започват ожесточена борба с ДЛК. По-късно, в изборите през 2004 г., се включва и Новата реформистка партия ОРА на Ветон Сурои. На изборите през 2007 г. се появява и създадената година по-рано нова партия Алианс за Ново Косово (АНК) на бизнесмена Бехджет Пацоли. След провъзгласяването на условната независимост на Косово и новите парламентарни избори през декември 2010 г., повторени в началото на януари 2011 г. поради многото неуредици, освен вече познатите и традиционно влиятелни партии, на политическата сцена в Косово за първи път официално, макар създадено по-рано, се появява движението „Самоопределение“ на Албин Курти, което печели немалко гласове – 12,6%, и влиза в косовския парламент. Официално в своята програма по-радикалното от другите косовски партии движение е против международния надзор над Косово и открито настоява за провеждането на референдум за съединение с Албания.

Албанската общност в Южна Сърбия

Населението в Южна Сърбия е съставено предимно от етнически албанци, които живеят в общините Прешево, Буяновац и Медведжа (в която преобладават сърбите). В резултат на Косовската криза през 1998 – 1999 г. и на принципа на „скачените съдове“, от 1999 до 2001 г. в тези общини се засилват албанските националистически прояви, които се изразяват в действията на паравоенното формирование „Армия за освобождение на Прешево, Медведжа и Буяновац“ (АОПМБ), борещо се за отцепването им от Сърбия и присъединяването към Косово. Преговорите за бъдещето на Косово несъмнено повлияват на албанците от общините Прешево и Буяновац да повдигнат въпроса за териториалната автономия на албанците на тези територии, които терминологично са известни като „Прешевската долина“. Във връзка с това в края на 2005 г. е подготвена „Платформа за статута на албанците в Южна Сърбия“, която албанските представители в събранията в Буяновац, Прешево и Медведжа приемат на 14 януари 2006 г., с което показват желанието си за политическо-териториална автономия на тази област.

Албанската общност в Черна гора

Албанската общност в Черна гора (5% от населението на Черна гора) е инфилтрирана в черногорския политически живот и след обявяването на

независимостта на страната на 3 юни 2006 г., тя е представена в управлението с някои свои политически партии. В Черна гора съществуват няколко албански партии, като Демократичния съюз в Черна гора, Демократичния съюз на албанците, Партията за демократичен просперитет. За разлика от Косово и Македония, албанците живеят в няколко района в Черна гора – на югоизток, по морското крайбрежие, основно живеят албанци католици (около Улцин), а на север – албанци мюсюлмани (в Плава, Гусиня, Туза и др.) [9]. Албанците се отделят на етнически признак от останалите мюсюлмани в страната. А от своя страна албанската общност не е само мюсюлманска – една четвърт от албанците са католици. През есента на 2011 г. се стига до ескалиране на отношенията след напускането на черногорския парламент от албанските партии. Причина за това е гласуването на новия изборен закон, с който албанците в Черна гора загубват своята изборителна единица, от която са избирали 5 от общо 81 депутати. В конституцията на Черна гора е записано обаче, че в държавните органи и институциите трябва да бъде осигурено пропорционално представителство на малцинствата. На случващото се в парламента в Подгорица реагира и Националният съвет на албанците в Черна гора, според който новият изборителен закон е „дискриминационен и антиалбански“. Шефът на парламентарната група на албанските партии в черногорското събрание Васел Синишай подчертава, че след цели две десетилетия парламентаризъм албанците в Черна гора са стигнали дотам „да се борят за основните си права“.

Албанската диаспора в Европа и САЩ

След края на Втората световна война се наблюдава разделение на албанската емиграция от Албания и Югославия на Запад (в Германия, Австрия, Швейцария, Швеция, Италия, Турция и др.) основно в две групи – едната е свързана със старата промонархическа, демократична емиграция, а другата е новата прокомунистическа емиграция, създадена основно от гастарбайтерите албанци, главно от Югославия. И двете направления на албанската диаспора създават обаче свои емигрантски организации, които подпомагат финансово и участват в нелегални и терористични организации и групи на територията на Югославската федерация. Този процес продължава и след края на комунистическите режими в Албания и Югославия [10]. Със създаването на паралелни държавни структури в Косово в началото на 90-те години на XX век в резултат на окастриането на автономията на областта от Слободан Милошевич, албанската диаспора активно участва във финансирането на албанска мрежа от училища и болници в Косово. Тук трябва да се отбележи и мобилизирането на албанската диаспора в САЩ и Западна Европа за набиране на средства, наемници, оръжие и международна подкрепа в „защита на албанската кауза“ както в навечерие-

то и хода на Косовската криза, така и по време на конфликта в Република Македония през 2001 г. Важна роля за активността и подкрепата на албанския фактор на Балканите изиграват и албанската диаспора в САЩ и нейното лоби в американския Сенат. Не трябва да се забравя, че в Конгреса на САЩ албанците имат силно лоби. И освен че има позиции в подземния свят, албанската диаспора има участие и в науката и политиката. Като пример може да се посочи, че в кампанията на Джон Кери за президент през 2004 г.² кандидатът за вицепрезидент Джон Едуардс прави обръщение към избирателите от албански произход с редица обещания, между които – за независимо Косово. Така може да се направи заключението, че една от основните задачи на албанската диаспора в САЩ е била и е набирането на лобисти в редиците на влиятелните личности на американската политическа сцена, преди всичко членове на Конгреса и Сената, но и в журналистическите среди и институциите, които се занимават с анализи. Известни са близките връзки на албанските лобисти с членове на комисиите по международни отношения на Камарата на представителите и Сената, като Елиът Ингъл, Джеси Хелмс, Джоузеф Либерман и Бенджамин Гилмън. Като албански лобист се споменава и професорът по право в Университета във Вашингтон Пол Уилямс, съавтор на косовската конституция и един от съветниците на делегацията на косовските албанци в Рамбуе през 1999 г.

Заклучение

В заключение, може да се отбележи, че в продължение на две столетия албанският фактор на Балканите е видим и неговата роля все повече нараства. Албанският въпрос се характеризира с една обективна и динамично променяща се реалност. Той се проявява в различни измерения, форми и състояния: като етнически, демографски и социално-икономически фактор по време на османското владичество и в унитаристка Югославия и като етно-малцинствена, политическа, конституционно-устройствена криза – по време на народна/социалистическа федеративна Югославия. В Република Косово вече имаме една друга политическа реалност с обявяването на независимостта на страната на 17 февруари 2008 г. Младата държава, определяна като „специален случай“, обаче е изправена пред сериозни проблеми както във вътрешнополитически, така и във външнополитически план с признаването си и опасността, която се наблюдава с навлизането на много ислямски радикалисти и опита им за намеса в нейното по-нататъшно развитие.

Благодарности: Тази статия е написана в изпълнение на дейностите по научноизследователския проект „Етнически, религиозни и малцинствени проблеми на Балканите през XX и XXI век“ на Института за балканистика с център по тракология „Проф. Александър Фол“ при Българската академия на науките, София, регистриран с Рег. № 2412130/2022 г. в Регис-

търа на научната дейност на Националния център за информация и документация на Република България – НАЦИД (<https://cris.nacid.bg/public/project-preview/15206>).

Бележки

- ¹ Териториално прекрояване на Македония, Република на албанците в Македония искат на 40 км от Скопие, 11.11.2008. https://blitz.bg/svyat/teritorialno-prekroyavane-na-makedoniya-republika-na-albantsite-v-makedoniya-iskat-na-40-km-ot-skopie_news22378.html.
- ² Албанското лоби в САЩ предоставили сериозна сума за кампанията на Джон Кери, 22.10.2004. https://econ.bg/%D0%9D%D0%BE%D0%B2%D0%B8%D0%BD%D0%B8/Албанското-лоби-в-САЩ-предоставило-сериозна-сума-за-кампанията-на-Джон-Кери_1.a_i.71070_at.1.html.

References/Литература

1. **Stamova**, M. *Albanskiyat problem v Yugoslaviya sled Tito (1980 – 1990)*. Sofia: Paradigma, 2016, 310 s.
[**Стамова**, М. *Албанският проблем в Югославия след Тито (1980 – 1990)*. София: Парадигма, 2016, 310 с.]
2. **Vickers**, M., J. **Pettifer**. *Albania: From Anarchy to a Balkan Identity*. 2nd printing, with new preface. London: Hurst & Co., 1999.
3. **Akademia e Shkencave e Shqipërisë**, Platformë për zgjidhjen e çështjes kombëtare shqiptare, Shtëpia Botuese “Shkenca”, Tiranë, Tetor, 1998.
4. **Parvanov**, A. *Konfliktnata situacia v Republika Makedoniya prez 2001 g.: Prehod ot “makedonski model na sazhitelstvo” kam etno-politicheska kriza*. – V: *Balgariya-Makedoniya: problem na evrointegracijata*. T. 2., Sofia: Institut po sociologiya-BAN, 2002, s. 236.
[**Първанов**, А. *Конфликтната ситуация в Република Македония през 2001 г.: Преход от „македонски модел на етническо съжителство” към етно-политическа криза*. – В: *България-Македония: проблеми на евроинтеграцията*. Т.2, София: Институт по социология- БАН, 2002, с. 236]
5. **Parvanov**, A. *Kosovskiyat vazel na Balkanite: Vaznikvane, razvitie, reshenia*. Sofia, 2011, s. 218.
[**Първанов**, А. *Косовският възел на Балканите: Възникване, развитие, решения*. София, 2011, с. 218.]
6. **Stamova**, M. *The Albanian Factor and Albanian Resistance to the Independent Republic of Macedonia 1991–2001*. – In: *Guerrilla in the Balkans. Freedom Fighters, Rebels or Bandits – Researching the Guerrilla and Paramilitary Forces in the Balkans*. International Conference Belgrade – Leskovac – Vranje. Sept. 14 – 16 2006, Tokyo – Belgrade, 2007, pp. 275 – 276.
7. **Stamova**, M. *Republika Makedoniya: konsolidatsia i evrointegratsia*. – V: *Balkanite prez parvoto desetiletie na 21. vek (sbornik statii)*. Sofia: Paradigma, 2012, s. 251.

- [**Стамова**, М. Република Македония: консолидация и евроинтеграция. – В: *Балканите* през първото десетилетие на 21. век (сборник статии). София: Парадигма, 2012, с. 251.]
8. **Detrez**, R. Kosovo. Otlozhenata nezavisimost. Sofia: Kralica Mab, 2008.
[**Детрез**, Р. Косово. Отложената независимост. София: Кралица Маб, 2008.]
9. **Draga**, N. Albanci u Crnoj Gori. Ulcinj: Art Club, 1995.
10. **Stamova**, M. Albanskite emigrantski organizacii v SASH i Zapadna Evropa i internacionalizirane na kosovskiya vapros prez 80-te godini. – V: *Balgariya i Balkanite prez XX vek: vanshna politika i publiczna diplomaciya*. Sofia: UI „Sv. Kliment Ohridski“, 2021, s. 344 – 358.
[**Стамова**, М. Албанските емигрантски организации в САЩ и Западна Европа и интернационализирането на косовския въпрос през 80-те години. – В: *България и Балканите през XX век: външна политика и публична дипломация*. София: УИ „Св. Климент Охридски“, 2021, с. 344 – 358.]

За автора

Марияна Стамова е доктор по история, доцент в секция „Съвременни Балкани“ в Института за балканистика с Център по тракология при БАН. Научните ѝ интереси са свързани с проблемите на албанската етническа общност в Югославската федерация след края на Втората световна война и ролята на албанския фактор в разпадането на Югославия, както и с положението на албанците в новите независими държави, създадени на нейна територия. В последните години научноизследователският ѝ интерес е насочен и към вътрешната и външната политика, както и международните отношения в Република (Северна) Македония.

За контакт с автора: marianastamova@yahoo.com

THE ACTIVITY OF THE ALBANIAN FACTOR FROM THE BREAKUP OF YUGOSLAVIA DURING THE LAST DECADE OF THE 20TH CENTURY TO THE BEGINNING OF THE SECOND DECADE OF THE 21ST CENTURY – TRENDS AND RISKS FOR BALKAN SECURITY

Mariyana Stamova

Institute of Balkan Studies and Center of Thracology Bulgarian Academy of Sciences

Abstract: The text briefly summarizes the development of the Albanian factor in the Balkans and in individual independent states after the disintegration of the multinational Yugoslav Federation and the collapse of communism in the People's Socialist Republic of Albania. Emphasis is also placed on the activity of the Albanian diaspora in the West and the USA from the old and new emigration. Last but not least,

special attention is paid to Islamic fundamentalism and the possibility of radicalization of the Albanian factor.

Keywords: Albanian factor, the Balkans, Yugoslavia, Albania, the Albanian diaspora.

About the Author

Mariyana Stamova, Assoc. Prof., Ph.D., graduated Sofia University, Master's Degree in History, (1998) and Ph.D. in History, Institute of Balkan Studies, Bulgarian Academy of Sciences (2004). Professional Interests: Modern History, History of the Balkans, Yugoslavia after World War II, National minority problems, The Albanian Issue on the Balkans and in Tito's Yugoslavia, Albanian-Yugoslav relationship, Internal and Foreign policy and interethnic relations of the Republic of (Northern) Macedonia.

To contact the Author: marianastamova@yahoo.com